

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Савет за интеграцију повратника

ПРИРУЧНИК ЗА ПОСТУПАЊЕ У ОКВИРУ ИНТЕГРАЦИЈЕ ПОВРАТНИКА

Новембар 2009.

САДРЖАЈ

Поштоване кориснице и поштовани корисници,

Приручник који се налази пред вама наставак је досадашњих активности покренутих како би се постигла ефикасна, ефективна, далекосежна и одржива интеграција наших држављана који су враћени из иностранства на основу споразума о реадмисији.

Усвајајући Стратегију реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији и доносећи Акциони план за спровођење стратегије, Влада Републике Србије је коначно системски и институционално приступила питању реинтеграције повратника и решавању нагомиланих проблема са којима се суочава ова угрожена мигрантска група. Влада је препознала комплексност проблема и његовог решавања и одабрала једини могући модел – институционализовану међуресорну сарадњу релевантних државних органа на централном и локалном нивоу уз планско ангажовање међународних организација и невладиног сектора.

Примена ових механизма у пракси представља корак ка хуманијем друштву. Надамо се да ће вам поједини делови овог приручника бити корисни и у процесу интеграције других угрожених категорија становништва.

Захваљујемо се Програму развоја општина у југозападној Србији (ПРО) који је омогућио издавање овог приручника, а посебно владама Швајцарске и Лихтенштајна, које су обезбедиле потребна финансијска средства.

Београд, 2009.

О ПРИРУЧНИКУ	5
О РЕАДМИСИЈИ	7
МЕХАНИЗМИ ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ	10
МЕХАНИЗМИ ЗА ОМОГУЂАВАЊЕ ЛИЧНИХ ДОКУМЕНАТА ПОВРАТНИЦИМА	11
МЕХАНИЗМИ ЗА ОМОГУЂАВАЊЕ ПРИСТУПА ОБРАЗОВАЊУ	15
МЕХАНИЗМИ ЗА ОМОГУЂАВАЊЕ ПРИСТУПА СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ	24
МЕХАНИЗМИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ПОВРАТНИКА	29
МЕХАНИЗМИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ЗАПОШЉАВАЊЕ ПОВРАТНИКА	31
ВАЖНЕ АДРЕСЕ И ТЕЛЕФОНИ	32
УСЛУГЕ НЕВЛАДИНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА	36

О ПРИРУЧНИКУ

Овај приручник је припремио Тим за имплементацију Стратегије за реинтеграцију повратника при Савету за интеграцију повратника Владе Републике Србије, у сарадњи са надлежним државним органима, невладиним и међународним организацијама.

Шта је сврха овог приручника?

Сврха приручника је да службеницима државних органа или органа са јавним овлашћењима укаже на могућности које постоје у важећем законодавству, административној или управној пракси, а које су идентификоване као најбољи начини за олакшавање интеграције повратника.

Зашто је настао овај приручник?

Повратак лица која немају регулисан боравак у иностранству (повратници), углавном из земаља Западне Европе, спроводи се кроз *Споразум о реадмисији лица која незаконито бораве* са Европском заједницом и друге билатералне споразуме.

Притисак на системе социјалне и здравствене заштите, проблеми ефикасног издавања личних докумената, многобројни проблеми са којима се повратници суочавају у приступу основним правима, као и све већи притисак домаће и међународне јавности условили су доношење и усвајање Стратегије реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији и Акционог плана за спровођење Стратегије реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији за 2009. и 2010. годину, а затим и потребу за ефикасним спровођењем и применом тих докумената.

Коме је намењен овај приручник?

Приручник је намењен **запосленима у државним органима, организацијама, установама са јавним овлашћењима и другима који се у пракси сусрећу са повратницима.**

Шта је основни принцип овог приручника?

Основни принцип на коме почива овај приручник јесте успостављање одрживог механизма за активну интеграцију лица враћених на основу споразума о реадмисији. Због тога је дефинисан појам одрживог механизма за интеграцију. **Одрживи механизам за интеграцију** је скуп правних, административних или практичних мера које предузимају државне институције, а које су прецизно дефинисане, временски одређене и међусобно усклађене како би се обезбедили услови за унапређење положаја повратника у Србији. Примена механизма има кључни значај за **активну интеграцију повратника**. Под овим појмом подразумевамо, пре свега, делотворну политику државе, чији је циљ да се повратници интегришу на ефикасан, ефективан, одржив и далекосежан начин у друштво, уз пуно уживање људских права. Истовремено, активна интеграција подразумева и пуно укључивање самих повратника у процес разраде и примене механизма.

На основу чега су одабрани механизми представљени у овом приручнику?

Полазну основу за избор механизма који се налазе у овом приручнику дају Стратегија реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији и Акциони план за спровођење стратегије. Усвајање стратегије и њено спровођење представљају једну од обавеза Републике Србије у процесу стабилизације и придруживања ЕУ.

Једна од основних препорука стратегије јесте **усклађено деловање релевантних државних органа, органа локалне самоуправе, међународних и невладиних организација на прихвату и интеграцији повратника**.

У октобру 2005. године, на аеродрому „Никола Тесла“ у Београду, започела је рад Канцеларија за реадмисију. Њен задатак је да прима лица депортована на основу споразума о реадмисији те да им пружа савете из области правне и социјалне заштите како би им се омогућила лакша интеграција у друштво. На прихвату повратника, од јуна 2009. године, у Канцеларији за реадмисију заједнички раде Министарство за људска и мањинска права и Комесаријат за избеглице.

О РЕАДМИСИЈИ

Шта је реадмисија?

Рeadмисија (re-admission „поновни прихват“) јесте поступак враћања и прихватања лица која не испуњавају или више не испуњавају услове за улазак на територију друге државе или боравак на њој. Поступак реадмисије спроводи се на основу потписаних споразума о реадмисији између наше државе и других држава.

Са којим смо државама потписали споразуме о реадмисији?

Република Србија је са ЕУ 2007. године потписала јединствени Споразум о реадмисији лица која више не испуњавају услове за боравак на територији земаља потписница. Поред јединственог споразума о реадмисији са ЕУ, Република Србија је закључила билатералне споразуме са Немачком, Шведском, Данском, Италијом, Белгијом, Холандијом, Луксембургом, Аустријом, Словачком, Бугарском, Француском, Мађарском, Словенијом, Хрватском, Босном и Херцеговином, Швајцарском и Канадом.

Какав је значај споразума о реадмисији?

Међународноправно обавезивање Србије треба посматрати из перспективе стварања интегрисаног система управљања границама, а у контексту придруживања ЕУ. Имајући у виду да је један од спољнополитичких приоритета Србије да се нађе на тзв. белој шенгенској листи, као императив се намеће потреба спречавања илегалних миграција. Споразуми о реадмисији представљају један од механизма којима државе Западне Европе спречавају илегалне миграције.

Ко су повратници?

Велики број наших држављана је током деведесетих напустио Републику Србију и боравио у земљама Западне Европе. Не зна се тачан број лица која су се до сада вратила на основу споразума о реадмисији, али се претпоставља, на основу информација НВО, да их има најмање

40.000. Такође се не зна број лица која тек треба да се врате, али се претпоставља, на основу информација Савета Европе, да се ради о неколико десетина хиљада људи.

Повратник по основу споразума о реадмисији јесте лице које се враћа односно преузима, а утврђено је да је држављанин једне од страна уговорница. То може бити:

- a. лице које је илегално ушло на територију друге стране уговорнице или тамо илегално борави,
- b. лице које је по истеку важења визе или боравка за који није потребна виза бесправно боравило на територији друге стране уговорнице,
- c. лице које је по истеку краткорочне дозволе боравка коју је издала једна од страна уговорница бесправно боравило на њеној територији,
- d. лице коме је у поступку пред надлежним органима друге стране уговорнице одбијен захтев за азил или је поступак по захтеву за азил обустављен, а које је обавезно да напусти територију друге стране уговорнице.

За потребе овог приручника, повратником се сматра свако лице које поседује путну исправу „Путни лист“¹.

Каква је структура ове групе лица и шта карактерише ту групу?

Значајно је напоменути да се повратници у поступку реадмисије налазе у специфичној ситуацији: без своје воље напуштају средину у којој су годинама боравили, долазе у Србију без јасне слике о ситуацији у којој се налазе и без јасних очекивања и планова. Они најчешће немају решен економски и материјални статус нити имају развијену социјалну мрежу која би им била од помоћи. Ова **веома стресна ситуација**, нарочито у комбинацији са неким претходним трауматским искуствима (неизвесност око депортације, боравак у емиграционом затвору, раздвајање породице и сл.), код већег броја лица изазива акутне и хроничне психичке поремећаје (акутни стресни поремећај, посттрауматски стресни поремећај и др.), а честе су и телесне тегобе (висок крвни притисак, дијабетес, срчане сметње и сл.). Увек треба имати на уму да су повратници **у специфичном стању потребе** због свог психолошког стања – да су конфузни, љути (јер за повратак окривљују матичну државу), уплашени те да им је потребна помоћ у сналажењу током процеса интеграције.

¹ Путни лист је привремена путна исправа која служи за спровођење поступка враћања и прихватања лица у поступку реадмисије. Више о путном листу у одељку о личним документима.

Зашто је важно интегрисати повратнике?

Интеграција повратника није само један од услова за придруживање ЕУ. Овај процес има и друге далекосежне последице:

- смањује се број лица која живе испод линије сиромаштва у Србији, а тиме се смањује притисак на систем социјалне заштите, али и на домицилно становништво, пошто се повратници у великом броју случајева враћају код родбине и пријатеља, који су често такође социјално и материјално угрожени;
- спречава се стварање зачараног круга сиромаштва, беде, незапослености, необразованости и болести, који посебно погађа осетљиве категорије становништва, нпр. децу,
- спречава се секундарна миграција (поновни одлазак у иностранство лица која се нису интегрисала у друштво, што оптерећује систем контроле миграција и ствара нове таласе миграната);
- спречава се злоупотреба жена и деце (постоји оправдан страх да у оквиру овог процеса долази до трговине људским бићима).

МЕХАНИЗМИ ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ

- МЕХАНИЗМИ ЗА ОМОГУЋАВАЊЕ ЛИЧНИХ ДОКУМЕНАТА ПОВРАТНИЦИМА
- МЕХАНИЗМИ ЗА ОМОГУЋАВАЊЕ ПРИСТУПА ОБРАЗОВАЊУ
- МЕХАНИЗМИ ЗА ОМОГУЋАВАЊЕ ПРИСТУПА СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ
- МЕХАНИЗМИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ПОВРАТНИКА
- МЕХАНИЗМИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ЗАПОШЉАВАЊЕ ПОВРАТНИКА

МЕХАНИЗМИ ЗА ОМОГУЋАВАЊЕ ЛИЧНИХ ДОКУМЕНАТА ПОВРАТНИЦИМА

Која документа повратник има са собом?

Повратник је лице које поседује путни лист који је у поступку реадмисије издало дипломатско-конзуларно представништво Републике Србије у иностранству².

Путни лист је, из перспективе реадмисије, привремена путна исправа која служи за спровођење поступка враћања и прихватања лица у поступку реадмисије. Важи **најмање три месеца** и служи за један улазак у Републику Србију. Путни лист се издаје пошто МУП РС оба-ви одговарајуће провере и често је једини идентификациони документ које лице поседује док не прибави друга документа (лична карта, пасош).

Запослени и одговорна лица у државним органима и институцијама дужни су да лицу које поседује путни лист омогуће приступ правима како би се успешно интегрисало у друштво.

Коју личну исправу користи повратник до прибављања личне карте?

Повратник користи путни лист као основни идентификациони документ на територији Републике Србије **у року важења путног листа**.

Путни лист има снагу јавне исправе и користи се у поступцима пред државним органима те приликом остваривања здравствене и социјалне помоћи.

Шта у случају ако повратник изгуби путни лист?

Уколико лице изгуби путни лист пошто пређе гранични прелаз, дужно је да нестанак путног листа пријави локалној станици полиције према месту пребивалишта како би му се издала потврда о губљењу путног листа. Уколико је место пребивалишта лица непознато, лице се обраћа локалној станици полиције на чијој територији је изгубило путни лист.

² Закон о путним исправама каже да је путни лист путна исправа која се, ради повратка у Републику Србију, издаје држављанину Републике Србије који је у иностранству без путне исправе.

Зашто је повратницима често неопходна помоћ у прибављању личне карте?

Повратници често изгубе или баце личну карту пре или током боравка у иностранству из страха од депортације или је уопште не поседују. Пошто многи од њих не знају у којој су општини уписани у матичну књигу рођења (МКР) или су рођени у иностранству, одн. ако не могу да прибаве адресу пребивалишта односно боравишта јер пребивају у нелегаллизованом насељу, они не испуњавају основне услове за издавање личне карте. Поред ових објективних проблема, често се јавља и проблем непознавања српског језика, као и непознавања правног система у Србији. Ово су први озбиљни проблеми по повратку, јер је прибављање личних докумената предуслов за остваривање свих других права. Наравно, сви ови проблеми су решиви.

На који начин се прибавља извод из матичне књиге рођених (МКР)?

Један од основних проблема са којима се повратници сусрећу приликом издавања личне карте везан је за прибављање извода из МКР.

Област матичних књига је уређена Законом о основним подацима за матичне књиге (Службени лист СФРЈ, бр. 6/73) и Законом о матичним књигама (Службени гласник РС, бр. 15/90 и Службени гласник РС, бр. 57/03,101/05-други закон³). Извод из матичне књиге рођених издаје се у градском/општинском органу управе надлежном за послове управе који обезбеђује вођење матичних књига по месту рођења. Изводи из матичних књига и уверења која се издају на основу матичних књига имају доказну снагу јавних исправа. Изводи из матичних књига и уверења о појединим подацима или о појединим чињеницама уписаним у матичне књиге издају се на захтев заинтересованог лица. У случају да је чињеница рођења настала у иностранству, упис у матичну књигу рођених врши се сходно члану 23, став 1, тач. 1 Закона о матичним књигама, по месту последњег пребивалишта родитеља у време рођења детета односно, ако родитељи нису имали заједничко пребивалиште, по месту пребивалишта једног од родитеља односно, ако је место пребивалишта родитеља непознато, по месту рођења једног од родитеља. Уколико ни на један од наведених начина није могуће

³ Народна скупштина Републике Србије донела је 18. 3. 2009. године Закон о матичним књигама (Службени гласник РС, бр. 20/2009). Закон је ступио на снагу 27. 3. 2009. године, а почеће да се примењује по истеку девет месеци од дана ступања на снагу. У том року донеће се и сви подзаконски прописи неопходни за спровођење овог закона.

извршити упис чињенице рођења, упис се врши у матичне књиге оне општине на територији града Београда коју одреди Скупштина града Београда.⁴

У случају да је извршен упис у матичне књиге са подручја АП Косова и Метохије, за извод из МКР треба се обратити органу управе који обезбеђује вођење матичних књига за подручје АП Косова и Метохије.⁵

Узимајући у обзир да ће повратници користити извод из МКР за процес интеграције у друштво, што подразумева и пријаву на тржиште рада, препоручује се да овај документ буде доступан повратнику, а на основу члана 19. Закона о административним таксама он може бити ослобођен од плаћања таксе.

На који начин се прибавља уверење о држављанству?

Држављанство Републике Србије уписује се у МКР у складу са законом и прописима о матичним књигама. За издавање уверења о држављанству такође су надлежне општине тј. јединице локалне самоуправе.

Држављани Републике Србије који нису рођени на територији Републике Србије, а у њој имају пребивалиште односно боравиште, уписују се у МКР по месту пребивалишта односно боравишта.

Држављани Републике Србије који нису рођени на територији Републике Србије нити у њој имају пребивалиште односно боравиште, уписују се у матичну књигу рођених оне општине на територији града Београда коју одреди Скупштина града Београда.

Узимајући у обзир да путни лист има ограничени рок важења, препорука је да се повратнику омогући прибављање уверења о држављанству по хитном поступку, а на основу члана 19. Закона о административним таксама он може бити ослобођен од плаћања таксе.

Посебан проблем представљају измештене матичне књиге држављана Републике Србије који су били уписани у матичне књиге на територији АП Косова и Метохије. У анексу овог приручника налази се списак локација где су измештене матичне књиге и бројеви телефона преко којих се могу добити информације о овим књигама.

⁴ Одлука о одређивању надлежности општине Стари Град за уписивање одређених чињеница у матичне књиге (Службени лист града Београда, бр. 24-1404 од 23. 11. 1990. године).

⁵ Чланом 1. Закона о допуни Закона о матичним књигама прописано је који органи управе обезбеђују вођење матичних књига за ово подручје.

Шта уколико лице не зна где је уписано у књигу држављана?

Уколико повратник не зна где је уписан у књигу држављана, овај податак може добити:

- a. од дипломатско-конзуларних представништава која на захтев странке дају тај податак,
- b. од Министарства унутрашњих послова односно полицијских управа где повратник има пребивалиште или боравак,
- c. на граничним прелазима од пограничне полиције на захтев странке.

Како изгледа поступак прибављања личне карте?

Поступак прибављања личне карте прописан је Законом о личној карти. Из одредаба тог закона произилази да је лична карта јавна исправа којом грађани Републике Србије доказују идентитет. Држављанин старији од 16 година, који има пребивалиште на територији Републике Србије, дужан је да има личну карту. Право на личну карту има и држављанин старији од 10 година.

Личну карту издаје, на прописан начин, министарство надлежно за унутрашње послове (надлежни орган). Лична карта се издаје на лични захтев. Захтев се подноси надлежном органу преко организационих јединица у општинама или градовима, а може се поднети и преко надлежног дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије, које ће га без одлагања проследити надлежном органу.

За дете односно за лице лишено пословне способности захтев за издавање личне карте подносе родитељ или други законски заступник. Ради утврђивања идентитета и узимања биометријских података (фотографија, отисак прста, потпис) потребно је да лице коме се издаје лична карта буде присутно приликом подношења захтева. Лица која су по одредбама овог закона дужна да имају личну карту, захтев за издавање подносе најкасније у року од 15 дана од дана када наврше 16. година, односно у року од 15 дана по испуњавању услова.

Приликом подношења захтева за издавање личне карте подносиоцу се издаје потврда на обрасцу која служи као доказ о поднетом захтеву. Ако се у поступку издавања личне карте утврди да држављанину који није рођен на територији Републике Србије и на тој територији нема пријављено пребивалиште није одређен јединствени матични број грађана, надлежни орган је дужан да приликом издавања личне карте држављанину одреди тај број у складу са законом. Надлежни орган је дужан да изда личну карту најкасније у року од 15 дана од дана подношења захтева. С обзиром на то да се повратници често налазе у тешким условима, препоручујемо да се они у процесу издавања личне карте третирају као хитни случајеви, у складу са законом.

МЕХАНИЗМИ ЗА ОМОГУЋАВАЊЕ ПРИСТУПА ОБРАЗОВАЊУ

Са којим се основним проблемима сусрећу деца повратници у приступу процесу образовања?

Деца повратници суочавају се са низом тешкоћа у приступу образовању или приликом наставка образовања:

- a. **траума услед доласка у нову средину** – непознавање културе, друштвених норми и простора локалне заједнице;
- b. **недостатак елементарних услова за живот** – већина њих потиче из породица које су у категорији социјално угрожених домаћинстава и на терету фондова за социјалну заштиту, па не поседују минимум средстава неопходних за покривање основних животних потреба (намирнице, одећа, обућа и сл.) нити прикладан стамбени простор (засебна дечја соба);
- c. **недостатак елементарних услова за похађање наставе** – деца повратницима често, због неповољне финансијске ситуације, недостају потребни уџбеници, школски прибор, опрема за наставу физичког и ликовног васпитања и сл.;
- d. **непознавање језика** – деца која су рођена у иностранству или су тамо отишла као мала често не познају довољно језик на коме се одвија настава у школи или га уопште не познају (отуда настају следеће негативне последице: неразумевање градива, изостајање ученика са наставе или са појединих часова, заостајање у образовним постигнућима, уписивање здравих ученика у школе за децу са посебним потребама, одустајање од школовања, демотивисаност родитеља и деце и сл.);
- e. **непостојање програма за наставак учења страног језика** – повратници који су низ година боравили у иностранству често имају активно или пасивно знање страног језика, а овај потенцијал се губи због непостојања програма који би им омогућили да одрже и развију знање страног језика кроз курсеве или додатну наставу.

Какав је процес испитивања пре уписа у основне школе?

Упис ученика у основну школу уређен је Законом о основама система образовања и васпитања. У први разред основне школе уписују се деца која до почетка школске године имају најмање шест и по, а највише седам и по година. По изузетку може да се упише и старије дете које због болести или из других разлога није уписано у школу. Приликом уписа детета у школу потребно је доставити потврду о похађању припремног предшколског програма. Дете се може уписати у основну школу, према становишту Министарства просвете, и без ове потврде ако су разлози за непохађање предшколске наставе оправдани. Ако дете старије од осам и по година није уписано у први разред, оно може да се упише у одговарајући разред на основу претходне провере знања и способности, а према узрасту.

Дете старости од шест и по до седам и по година уписује се после испитивања пред полазак у школу, које врше психолог и педагог школе. У поступку испитивања пред полазак у школу може да се препоручи индивидуални рад са учеником. Школа такође може да упути дете надлежној комисији јединице локалне самоуправе која препоручује програм образовања и васпитања, у складу са Законом о основној школи.

Центар за примењену психологију Друштва психолога Србије објавио је нови Тест зрелости за школу, који је конструисан и прилагођен испитивању и регистровању способности посебних група ученика, јер је то област у којој класично испитивање интелигенције најчешће није давало задовољавајуће резултате. Нови тест има искључиво улогу праћења развоја, а не класификације. Уколико школе имају потпуну стручну службу, оне приликом уписа све деце могу примењивати и овај тест како би се деци повратницима омогућили равноправнији услови.

Како се у школу уписују деца са сметњама у развоју?

Деца са сметњама у развоју уписују се у основну школу и стичу основно образовање и васпитање у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Законом о основној школи.

Деца са сметњама у развоју уписују се у основну школу на основу решења којим се утврђују врста и степен ометености у развоју. Решењем се одређују врста и степен ометености у развоју, утврђује се здравствена способност детета за стицање основног образовања и васпитања и одређује врста школе коју ће дете уписати. Решење доноси општинска односно градска управа на основу мишљења комисије за преглед деце са сметњама у развоју.

Против решења комисије за преглед деце ометене у развоју, у делу који се односи на оцену здравствене способности детета, родитељ или старатељ детета има право жалбе надлежном органу општине односно града.

Родитељ је дужан да упише дете у школу одређену коначним решењем о разврставању деце са сметњама у развоју које се доноси, по правилу, пре почетка стицања основног образовања и васпитања, али се може донети и у току стицања образовања.

Општина односно град на чијој територији родитељ има пребивалиште воде евиденцију о деци која су разврстана и уписана у одговарајућу школу и носе трошкове превоза, исхране и смештаја ученика ако на подручју те општине нема одговарајуће школе за децу са сметњама у развоју.

Какав је поступак уписа деце у основне школе?

Родитељ или старатељ приликом уписа достављају потребну документацију – извод из матичне књиге рођених, потврду о пребивалишту и доказ о здравственом прегледу детета. Све три ставке могу да буду проблематичне за дете повратника. Упис деце повратника из иностранства разликује се у зависности од чињенице да ли родитељ или старатељ поседују или не поседују лична документа одн. стране и јавне исправе о стеченом образовању.

Уколико родитељ или старатељ детета (ученика) поседују документа потребна за упис у школу, дете се уписује у складу са чланом 90. Закона о основама система образовања и васпитања.

Ако родитељи или старатељи не поседују лична документа детета односно јавне исправе о стеченом образовању, дете се у школу односно у одговарајући разред уписује условно.

Родитељи деце повратника дужни су да, ради уписа деце у одговарајући разред односно нострификације јавних исправа, прибаве страну школску исправу уз посредовање Министарства спољних послова.

Основна школа је **дужна да упише дете** које има пребивалиште на подручју школе, а може да упише и дете са подручја друге школе у складу са просторним могућностима школе и на основу поднетог захтева родитеља односно старатеља.

Новина која је уведена доношењем Закона о основама система образовања и васпитања даје могућност родитељу или старатељу да изабере основну школу у коју ће да упише дете. Ако се родитељ или старатељ определе за упис детета у школу која није на подручју пребивалишта детета, они су дужни да захтев поднесу школи најкасније до 1. фебруара текуће календарске године.

Напомиње се да, почев од школске 2006/2007. године, припремни предшколски програм постаје обавезан за сву децу пред полазак у школу, па је прописана одговорност родитеља или старатеља ако намерно или без оправданог разлога не упишу дете у предшколски програм.

Шта је условни упис ученика?

Ученик који је поднео Захтев за нострификацију односно признавање еквиваленције стране јавне исправе стечене у иностранству односно ученик који не поседује сва потребна документа и јавне исправе о стеченом образовању **може условно да се упише у наредни разред** у случају када поступак нострификације односно признавања еквиваленције није окончан до истека рока за упис ученика у школу. Условни упис школа обавља у складу са чл. 126. Закона о основној школи и чл. 96. Закона о средњој школи.

Значајно је напоменути да је упис ученика у одговарајући разред пуноважан само на основу решења о нострификацији односно еквиваленцији. Ако је, примера ради, ученик био условно уписан у виши разред, а решењем о нострификацији односно еквиваленцији признат је нижи разред, школа на основу донетог решења има обавезу да ученика упише у нижи разред. То конкретно значи да је **условни упис привремен** и траје до доношења коначног решења о нострификацији односно еквиваленцији.

Какав је поступак уписа деце у средње школе?

Уколико је дете завршило 7. и 8. разред основне школе у иностранству, оно у Републици Србији не треба да полаже квалификациони испит за упис у средњу школу (осим за упис у филолошку и математичку гимназију и уметничке школе).

Дете које је завршило основну школу у иностранству може да се упише у средњу школу уколико му се нострификује сведочанство о завршеној основној школи. У Конкурсу за упис у средњу школу је предвиђено да се деца која су завршила основну школу у иностранству у први разред средње школе уписују преко броја предвиђеног за упис.

Шта је поступак нострификације и признавања еквиваленције?

Према одредбама Закона о основној и средњој школи држављанин Србије који је у иностранству стекао образовање или завршио поједине разреде основне или средње школе има право да захтева

признавање сведочанстава о стеченом основном и средњем образовању или васпитању односно о поједином разреду основне или средње школе.

Признавањем еквиваленције страна школска исправа изједначава се са одговарајућом исправом стеченом у Републици Србији у погледу права на наставак школовања.

Нострификацијом се у законском поступку страна школска исправа изједначава са сведочанством или другом јавном исправом домаће школе исте врсте.

За нострификацију и признавање еквиваленције задужено је Министарство просвете. Поступак се спроводи у складу са Законом о општем управном поступку, а **покреће се подношењем захтева** препорученом поштом на адресу

Министарство просвете
Немањина 22–26
11000 Београд

или лично на пријемном шалтеру (број 1) Управе за заједничке послове републичких органа, Немањина 22, Београд.

За подносиоце захтева са пребивалиштем **на територији Аутономне покрајине Војводине**, нострификацију и признавање еквиваленције страних школских исправа основних и средњих школа обавља:

Покрајински секретаријат за образовање и науку
Булевар Михајла Пупина 16
21000 Нови Сад.

Захтев за нострификацију односно признавање еквиваленције подноси, на прописаном формулару, заинтересована странка, а за малолетну децу родитељ или старатељ.

За повратнике који поседују документа о претходном школовању, а своје образовање треба да наставе **у основној школи**, уз попуњен захтев прилажу се следећа документа:

1. Оригинална сведочанства за све поједине разреде завршене у иностранству;
2. Два примерка превода сведочанства последњег завршеног разреда у иностранству, која је превео овлашћени судски тумач;
3. Ђачка књижица или потврда о похађању допунске наставе на српском језику из земаља где се таква настава организује;
4. Доказ о уплати административне таксе која се уплаћује на рачун буџета Републике Србије.

За покретање поступка нострификације школских исправа из иностранства за упис **у средње школе** треба поднети:

1. Захтев за нострификацију (стр. 22-23.);
2. Оригинална сведочанстава за све поједине разреде завршене у иностранству и два примерка превода следећих докумената:
 - ЗА ПРИЗНАВАЊЕ ГИМНАЗИЈЕ – сведочанство последњег завршеног разреда или завршног разреда и матурске дипломе;
 - ЗА ПРИЗНАВАЊЕ СРЕДЊЕ СТРУЧНЕ ШКОЛЕ – сведочанство за сваки разред појединачно и сведочанство о положеном завршном испиту.

Ако се у поступку нострификације и/или признавања еквиваленције утврди да наставни план и програм савладан у иностранству знатно одступају од плана са којим се упоређују, нострификација и/или признавање еквиваленције се условљавају полагањем одређених испита односно провером знања. Провера знања односно полагање испита може да се повери посебној стручној комисији коју формира Министарство просвете.

Шта ако родитељ детета повратника нема средстава да плати административну таксу за нострификацију?

У складу са одредбама Закона о административним таксама, такса се не плаћа, између осталог, и за: пријаве за упис у матичне књиге; списе и радње у вези са школовањем ученика и студената, стручним усавршавањем и преквалификацијом; списе и радње у поступку заснивања радног односа и остваривање права по том основу; списе и радње за које је ослобађање од плаћања таксе уређено међународним уговором. У случају материјалне угрожености, уз Захтев за нострификацију мора се доставити уверење које издаје Национална служба за запошљавање да је лице пријављено **као незапослено лице** или као прималац социјалне помоћи. Уколико је то случај, као сврха за коју Национална служба за запошљавање издаје уверење наводи се „нострификација сведочанства“. Уверење да лице не поседује имовину издаје Републичка управа јавних прихода у јединицама локалне самоуправе. Ове потврде пружају могућност подносиоцу захтева да буде ослобођен од плаћања таксе за нострификацију дипломе.

Шта ако повратник или родитељи детета повратника немају сву неопходну документацију?

У поступку нострификације и/или признавања еквиваленције признају се само завршени разреди (не и полугодишта), а дете је потребно уписати у наредни разред који по укупном броју година школовања одговара разреду у нашем образовном систему.

Родитељи односно старатељи деце повратника који из неког разлога нису понели сва неопходна документа са собом, дужни су да, ради спровођења поступка нострификације и уписа деце у одговарајући разред, прибаве страну школску исправу уз посредовање **Министарства спољних послова** које упућује захтев нашим дипломатско-конзуларним представништвима у земљи депортације како би се прибавила документа потребна за нострификацију и/или признавање еквиваленције (диплома, потврда о похађању наставе или неки слични доказ).

Дипломатскоконзуларна представништва враћају документа Министарству спољних послова, а оно их прослеђује родитељу или школи.

Шта су дужности школе у поступку остваривања права повратника на образовање?

Да би се олакшао приступ деци повратницима праву на школовање, месним канцеларијама, општинама, локалним самоуправама, школским управама односно школским установама препоручује се да предузму кораке који ће олакшати процес нострификације школских исправа из иностранства.

Школске управе односно запослени у основним и средњим школама **дужни су** да родитеље или стараоце деце повратника **информишу о свим корацима** неопходним за покретање и вођење поступка нострификације и/или признавања еквиваленције, односно о условном упису деце до решавања поступка нострификације.

Непостојање нострификоване и/или еквивалентне школске исправе не може да буде разлог за изостанак уписа детета у основну школу (јер је основно образовање обавезно) или за упис детета у наредни разред који родитељ односно старатељ наведу као разред у који би се дете уписало да је остало у претходној институцији где се школовало.

Превод докумената, као први корак у нострификацији и/или признавању еквиваленције, у многим случајевима представља и први камен спотицања материјално угрожених родитеља или старатеља деце повратника, имајући у виду трошкове превода код судског тумача.

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И СПОРТА

ЗАХТЕВ ЗА ПРИЗНАВАЊЕ СТРАНЕ ШКОЛСКЕ ИСПРАВЕ
ОСНОВНА И СРЕДЊА ШКОЛА

Молим Министарство просвете и спорта да изврши признавање
моје школске исправе стечене у иностранству.

ПОДАЦИ О ИМАОЦУ СТРАНЕ ШКОЛСКЕ ИСПРАВЕ

1. Презиме (очево име) и име

2. Датум и место рођења

3. Држављанство

4. Презиме и име подносиоца захтева

5. Адреса и број телефона

ПОДАЦИ О ШКОЛСКОЈ ИСПРАВИ ЧИЈЕ СЕ
ПРИЗНАВАЊЕ ТРАЖИ

1. Врста школске исправе, број и датум издавања

2. Назив школе која је издала

3. Место и држава

ПОДАЦИ О ТОКУ ШКОЛОВАЊА

1. Назив школе и место где је завршен последњи разред пре одласка у иностранство

2. Подаци о стеченом основном образовању (навести школску годину, место и државу у којој је разред завршен)

I Разред, завршен школске _____

II Разред, завршен школске _____

III Разред, завршен школске _____

IV Разред, завршен школске _____

V Разред, завршен школске _____

VI Разред, завршен школске _____

VII Разред, завршен школске _____

VIII Разред, завршен школске _____

2. Подаци о стеченом средњем образовању (навести школску годину, место и државу у којој је разред завршен)

I Разред, завршен школске _____

II Разред, завршен школске _____

III Разред, завршен школске _____

IV Разред, завршен школске _____

Своје средње образовање желим да наставим

(уписати врсту школе, односно групу, односно образовни профил)

По повратку из иностранства од _____
(датум)

редовно похађа наставу у _____ разреду

(назив школе, место и број телефона)

Признавање тражим због _____
(наставка школовања или запошљавања)

Напомена: странка може да наведе неке посебне околности односно разлоге због којих не може да пружи доказе о свим наводима)

Уколико све рубрике нису попуњене релевантним подацима и поткрепљене доказима, захтев је непотпун и неће се разматрати.

Уз захтев прилажем следеће:

1. Доказ о школовању у земљи

2. Оригинална сведочанства за све разреде завршене у иностранству

3. Два примерка превода

4. Доказ о похађању допунске школе на српском језику (у државама у којима је организована)

5. Доказ о уплаћеној такси

Прилога укупно: _____

ПОДНОСИЛАЦ ЗАХТЕВА

(законски заступник, родитељ или старатељ)

С обзиром на то, јединице локалне самоуправе могу, из средстава за социјалну помоћ, да предвиде средства намењена плаћању превода школских исправа деце повратника са пребивалиштем у тој јединици локалне самоуправе.

Дужност је школске управе или школске установе да олакша приступ документима ако их родитељ или старатељ не поседују.

У многим случајевима родитељи или старатељи деце повратника не умеју или нису у могућности да упуте адекватан захтев Министарству спољних послова, што онемогућава прибављања докумената. Препоручује се да школске управе или школске установе олакшају овај процес тако што ће родитељу или старатељу помоћи у попуњавању захтева Министарству спољних послова и у слању захтева на исправну адресу у Министарству спољних послова.

Министарство спољних послова ће по службеној дужности покренути поступак прибављања тражених докумената.

Школска управа или основношколска установа олакшава процес интеграције детета тако што омогућава да Министарство спољних послова документацију достави на адресу школе ако родитељ или старатељ детета нема адекватну адресу становања.

Како се обавља признавање страних високошколских исправа?

Признавање стране високошколске исправе је поступак којим се имаоцу те исправе утврђује право у погледу наставка образовања односно у погледу запошљавања. За признавање страних високошколских исправа односно вредновање страних студијских програма надлежне су самосталне високошколске установе односно овлашћени органи ових установа на основу чл. 104. и 105. Закона о високом образовању.

После спроведеног поступка, овлашћени орган самосталне високошколске установе доноси решење по захтеву за признање стране високошколске исправе и ово решење је коначно у управном поступку.

Какве су препоруке о учењу српског језика за децу повратнике?

Деца повратници су држављани Републике Србије и зато им се, без обзира на ниво познавања српског језика, не ускраћује право на упис у установу основношколског образовања. Међутим, дугогодишњи боравак изван српског језичког подручја неминовно доводи до сла-

бијег познавања овог језика на коме се одвија настава у школама. Млади људи који се враћају са недовољним познавањем српског језика нису у могућности да наставе средње или универзитетско образовање и даље усавршавање.

Стратегија реинтеграције повратника доноси низ препорука из области образовања:

- a. спровести програме који ће овој категорији деце омогућити учење српског језика пре почетка или наставка школовања;
- b. спровести програме који ће олакшати прелазни период учења српског језика у првој години после повратка;
- c. омогућити алтернативно образовање за старије повратнике.

Посебно треба нагласити потребу да се развијају и спроведу програми који ће овој деци омогућити активно коришћење страног језика који знају.

МЕХАНИЗМИ ЗА ОМОГУЋАВАЊЕ ПРИСТУПА СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ

Решавање проблема из домена социјалне заштите, а пре свега стамбеног питања повратника по споразуму о реадмисији сматра се једним од темеља за интеграцију повратника. Нажалост, повратници често немају трајно решено стамбено питање. Прихватни центри са привременим смештајем могу бити део интервентних мера прихвата у периоду непосредно по доласку у Србију.

Недовољан капацитет ових установа, лоши услови у њима и немогућност породичног смештаја доводе повратнике у велику егзистенцијалну кризу.

Како центри за социјални рад могу да помогну повратницима?

Систем социјалне заштите у Републици Србији формалноправно је уређен Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана.

Центар за социјални рад је установа социјалне заштите преко које се остварују законом утврђена права од општег интереса у области социјалне заштите. Мисија центра за социјални рад је да, кроз јачање потенцијала потребних за превазилажење тешкоћа, пружа помоћ породицама и појединцима који не могу самостално да решавају своје проблеме.

Захтеве за остваривање права из области социјалне заштите у првом степену одлучује центар за социјални рад надлежан за територију на којој подносилац захтева има пребивалиште. Захтев за остваривање права подноси се писмено на образцу или на записник код првостепеног органа, осим за остваривање права на материјално обезбеђење.

Материјално обезбеђење припада појединцу који живи сам односно породици која остварује приходе испод минималног нивоа социјалне сигурности утврђеног Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана.

Повратницима, нашим држављанима, који поседују одговарајући путни лист као лични документ ограниченог рока важења, а који су остали без имовине и средстава за живот, центар за социјални рад може помоћи у следећим областима:

- *Саветодавни рад и посредовање у остваривању права код других институција.* Стручни радници центра за социјални рад (социјални радници, психолози, педагози и правници) могу пружити помоћ повратницима у виду савета или посредовањем код различитих институција како би они брже и ефикасније остваривали своја права.
- *Једнократна новчана помоћ.* Да би остварило ово право, лице треба да се обрати центру за социјални рад у општини у којој има пребивалиште или, ако нема пребивалиште, у месту где се затекло по повратку у земљу. Повратници којима је на путном листу уписано пребивалиште у Београду могу остварити и права на увећану једнократну помоћ коју обезбеђује Скупштина града Београда за различите хитне потребе дефинисане одлуком овог органа.
- *Бесплатна карта у једном правцу до места будућег боравишта у Србији.* Лице треба да се обрати Градском центру за социјални рад (у Београду се он налази у улици Руској бр. 4) са путним листом.
- *Народне кухиње.* Оне обезбеђују један дневни оброк за угрожено становништво са пребивалиштем на територији градова који имају народне кухиње. Да би се остварило ово право, треба се обратити центру за социјални рад.
- *Привремени смештај у прихватилиште.* Лице треба да се јави центру за социјални рад у општини у којој има пребивалиште или, ако нема пребивалиште, у месту где се затекло по повратку у земљу. Центар за социјални рад доноси решење о смештају лица у прихватилиште, а смештај може трајати до истека важења путног листа. Услуге које се обезбеђују у прихватилишту тичу се елементарног задовољавања потреба за преноћиштем, храном, хигијеном и основном здравственом заштитом.

После добијања личне карте лица преко центра за социјални рад могу остваривати и друга права из области социјалне и породичноправне заштите, нпр. материјално обезбеђење, додатак за помоћ и негу другог лица, помоћ у кући, смештај у прихватилиште и прихватну станицу, смештај у установу, једнократна помоћ и др.

Какву психолошку помоћ могу да добију повратници?

По доласку повратника у центар за социјални рад, лица треба информисати о постојању психолога и понудити им могућност да, ако осећају потребу, поразговарају са стручним лицем. Могућност оваквих консултација у првим данима по повратку може бити веома значајна за повратнике, јер се на тај начин може спречити да акутна стања пређу у хронична обољења.

Наглашавамо и неопходност обезбеђивања асистенције жртвама трговине људским бићима. У случају да особа пријави да је депортована из земље у којој је била жртва, неопходно је обавестити мрежу владиних и невладиних организација које се баве сузбијањем трговине људима и пружањем помоћи жртвама. Значај препознавања жртава трговине људским бићима истиче се и у Стратегији за борбу против трговине људским бићима.

КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ

Према Стратегији реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији и Акционом плану за спровођење Стратегије реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији, Комесаријат за избеглице задужен је за координацију и организацију примарног прихвата и сарадњу са примајућим заједницама, а одговоран је за оперативно спровођење планираних активности на терену, као и за рад на превенцији трговине људима и промовисању принципа позитивне дискриминације да би се постигла успешнија реинтеграција повратника.

Заједнички планираним активностима и координираним деловањем, даљим развијањем механизма, услуга и програма, у складу са истраженим потребама повратника на основу података који се редовно ажурирају у Комесаријату, уз пуно поштовање људских права и права на различитост, Комесаријат за избеглице ће, у сарадњи са осталим надлежним органима, радити на стварању услова за ефикасну, ефективну и одрживу социоекономску реинтеграцију повратника.

ПРИМАРНИ ПРИХВАТ

На активностима примарног прихвата у Канцеларији за реадмисију ангажована су четири радника Комесаријата и један радник Министарства за људска и мањинска права. Они у Канцеларији обављају послове примарног прихвата, ургентног прихвата, идентификовања

повратника, превоза повратника до центара за интервентни прихват, обезбеђивања бесплатне карте коју даје градски центар за социјални рад и превоза лица до аутобуске станице, као и информисања повратника о процесу реадмисије те о службама и организацијама којима се повратници могу обратити за помоћ, о врстама помоћи које им оне пружају и др.

ЦЕНТРИ ЗА ИНТЕРВЕНТНИ ПРИХВАТ ПОВРАТНИКА

Да би се успоставили механизми за пружање интервентне помоћи променом намене делова колективних центара и њиховом адаптацијом, формиран су Центри за интервентни прихват породица повратника по основу споразума о реадмисији у Обреновцу, Белој Паланци, Зајечару и Шапцу.

Тиме су створени основни услови за збрињавање повратника који немају где да оду, не поседују некретнине, немају рођаке ни пријатеље.

Предвиђени период збрињавања у овим објектима износи најмање 3 дана и **највише 14 дана**.

У Центар за интервентни прихват повратници се смештају на основу упута који издаје Комесаријат за избеглице.

Упут потписују овлашћено лице Комесаријата и представник породице.

По истеку предвиђеног периода збрињавања, ова лица се из центара упућују према ресорно одговорним органима јединица локалне самоуправе.

То су места где је повратник имао пријављено пребивалиште пре одласка у иностранство, место боравишта где је најдуже боравио, место где планира да се трајно или привремено настани односно место у које се упућује.

У центрима за интервентни прихват повратника Комесаријат за избеглице обавља следеће активности:

- обезбеђује основне животне услове,
- у сарадњи са осталим надлежним институцијама, а ради остваривања права повратника, утврђује све чињенице друштвено-економског статуса повратника, укључујући правни, породични, здравствени, образовни, материјални статус и др.,
- уноси податке о лицима и формира базу података о повратницима,

- информиса повратнике о правима, обавезама и могућностима у циљу успешне реинтеграције,
- приликом идентификовања лица која припадају категорији угрожених група обавештава надлежне службе како би оне предузеле мере из своје надлежности,
- започиње са процесом прибављања личних докумената неопходних за регулисање пријаве пребивалишта/боравишта за лица која то желе већ у периоду смештаја у центрима за интервентни прихват,
- обавештава центре за социјални рад о потреби да изађу на терен како би предузеле мере из свог делокруга за лица смештена у центрима,
- успоставља везе са јединицама локалне самоуправе,
- обезбеђује превоз повратника до примајућих средина.

МЕХАНИЗМИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ПОВРАТНИКА

Како се регулише здравствена заштита до момента регулисања статуса осигураног лица?

До регулисања статуса осигураника и члана породице осигураника, а у складу са Законом о здравственом осигурању, из буџета Републике Србије, са раздела Министарства здравља, односно из буџета аутономне покрајине, општине или града тим лицима обезбеђиваће се средства за пружање хитне медицинске помоћи у зависности од тога где је здравствена услуга пружена, односно у зависности од тога да ли је оснивач те установе Република Србија, Аутономна покрајина Војводина, општина или град (у складу са чланом 162. Закона о здравственој заштити).

Под којим условима се пружа здравствена заштита повратницима?

Здравствена заштита пружаће се повратницима под следећим условима:

1. По повратку у Републику Србију ова лица могу да остваре здравствену заштиту у здравственим установама које се налазе у Плану мреже здравствених установа (здравствене установе чији је оснивач република, аутономна покрајина, општина или град) са документом којим се доказује статус лица у реадмисији (**путни лист или потврда о изгубљеном путном листу**), а који ће важити до 90 дана.
2. Ова лица на основу те потврде **остварују хитну медицинску помоћ** без плаћања партиципације. У оквиру хитне медицинске помоћи овим лицима обезбедиће се хитна здравствена заштита на примарном, секундарном и терцијарном нивоу, укључујући неопходне лекове и медицинско-техничка помагала обухваћена пружањем хитне медицинске помоћи (нпр. хитна медицинска помоћ у дому здравља, у болници, давање лекова за случај хитне медицинске помоћи, смештај у психијатријске болнице, преузимање хоспитализованих болесника и др.).

Министарство здравља ће о овоме обавестити све здравствене установе на територији Републике Србије и Републички завод за здравствено осигурање тако што ће им послати циркуларни допис о начину и поступку остваривања права на здравствену заштиту ових лица.

Како се регулише здравствена заштита од момента регулисања статуса осигураног лица?

Повратници су дужни да, у року важења путног листа, регулишу статус осигураника у складу са чланом 17. или 22. Закона о здравственом осигурању.

После регулисања статуса осигураника, за ова лица и чланове њихове породице обезбеђује се здравствена заштита у истом обиму, садржају и под истим условима као и за сва друга осигурана лица у Републици Србији.

Када повратници регулишу статус осигураног лица, надлежна филијала Републичког завода за здравствено осигурање издаје им, према месту њиховог пребивалишта односно боравишта, здравствену књижицу на основу које они остварују здравствену заштиту у Републици Србији.

МЕХАНИЗМИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ЗАПОШЉАВАЊЕ ПОВРАТНИКА

Како остварити приступ праву на запошљавање?

Незапослена лица се пријављују Националној служби за запошљавање (НСЗ). Служба за запошљавање подељена је на неколико јединица према степену стручне спреме.

Лице које жели да добије радну књижицу подноси захтев надлежној служби скупштине општине (одељењу за општу управу) на територији општине на којој има пребивалиште.

Од документације треба да приложи:

- личну карту,
- диплому о стеченој стручној спреми (ако нема диплому, води се као лице без занимања; ако је лице раније имало радну књижицу, издаје му се дупликат).

Са радном књижицом, личном картом и дипломом (ако је има) лице се пријављује надлежној филијали Националне службе за запошљавање као лице које тражи запослење и то према месту пребивалишта и занимању (у Београду постоји 12 филијала НСЗ према занимању).

ВАЖНЕ АДРЕСЕ И ТЕЛЕФОНИ

САВЕТ ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ ПОВРАТНИКА ПО ОСНОВУ СПОРАЗУМА О РЕАДМИСИЈИ

Немањина 11, 11000 Београд
☎ 011/361-7322

ТИМ ЗА ПРАЋЕЊЕ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ СТРАТЕГИЈЕ РЕИНТЕГРАЦИЈЕ ПОВРАТНИКА

Немањина 11, 11000 Београд
☎ 011/361-9822

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕАДМИСИЈУ

на Аеродрому „Никола Тесла“, Београд
☎ 011/209-7879

КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ

☎ 011/285-7589, 011/260-4829

ИНФОРМАЦИЈЕ

☎ 988

ДЕЖУРНА СЛУЖБА ГРАНИЧНЕ ПОЛИЦИЈЕ

☎ 011/311-8890

СЛУЖБА ХИТНЕ ПОМОЋИ

☎ 94

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ

Немањина 22–26, 11000 Београд
☎ 011/361-5043

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРУ

Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад
☎ 021/487-4566

МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА

Кнеза Милоша 24–26, 11000 Београд
☎ 011/306-8000

МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА

Булевар Михајла Пупина 2, 11070 Нови Београд
☎ 011/301-4865

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА

Булевар Михајла Пупина 2, 11000 Београд
☎ 011/306-2000

МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

Немањина 22–26, 11000 Београд
☎ 011/361-6254

МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

Немањина 22–26, 11000 Београд
☎ 011/363-1439

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

☎ 011/362-0596

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

☎ 011/3614- 007

МИНИСТАРСТВО ЗА ДРЖАВНУ УПРАВУ И ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ

☎ 011/268-5344

СТАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ГРАДОВА И ОПШТИНА

☎ 011/322-3446

ГРАДСКИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Београд
☎ 011/265-0258, 011/265-0093

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД „СОЛИДАРНОСТ“

Крагујевац
☎ 034/335-882

МИНИСТАРСТВО ЗА ДРЖАВНУ УПРАВУ И ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ

Бирчанинова 6, 11000 Београд
☎ 011/264-6887

**МИНИСТАРСТВО ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
И ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА**

Немањина 22–26, 11000 Београд
☎ 011/364-0336

МИНИСТАРСТВО ЗА ДИЈАСПОРУ

Васе Чарапића 20, 11000 Београд
☎ 011/2638-033

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

Немањина 34, 11000 Београд
☎ 011/306-1110

МИНИСТАРСТВО ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ

Булевар Михајла Пупина 2, 11000 Београд
☎ 011/ 3111-019

СПИСАК градских/општинских органа управе

који у складу са чланом 1. Закона о допуни Закона о матичним књигама обезбеђују вођење матичних књига са подручја АП Косова и Метохије:

ВРАЊЕ, ул. Пети конгрес бр. 1, ☎ 017/410-838

1. Ђилане (☎ 017/405-591)
2. Витина (☎ 017/405-592)
3. Косовска Каменица (☎ 017/405-590)
4. Ново Брдо (☎ 017/410-838)

ЈАГОДИНА, ул. Краља Петра бр. 6, ☎ 035/224-636, лок. 261

1. Ђаковица
2. Дечане

КРАГУЈЕВАЦ, ул. Светозара Марковића бр. 76а, ☎ 034/370-071

1. Пећ
2. Исток
3. Клина

КРАЉЕВО, Трг Јована Сарића бр. 1, ☎ 036/306-010

1. Косовска Митровица
2. Србица
3. Зубин Поток
4. Вучитрн
5. Звечан
6. Лепосавић

КРУШЕВАЦ, ул. Чупићева бр. 13а, ☎ 037/429-007

1. Призрен
2. Ораховац
3. Сува Река
4. Гора

ЛЕСКОВАЦ, ул. Пана Ђукића бр. 9–11, ☎ 016/255-351

1. Урошевац
2. Качаник
3. Штимље
4. Штрпце

НИШ, ул. Николе Пашића бр. 24, ☎ 018/200-404, 200-405, 200-241

1. Приштина
2. Подујево
3. Глоговац
4. Обилић
5. Липљан
6. Косово Поље

УСЛУГЕ НЕВЛАДИНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА**Правну, психосоцијалну и друге видове помоћи повратницима пружају:****Црвени крст Србије**

Симина 19
11000 Београд, Србија
Тел./факс: +381 11 3032-119

Група 484, Београд

Грачаничка 10
11000 Београд, Србија
Тел./факс: +381 11 2631-246, 2631-445
E-mail: office@grupa484.org.rs
www.grupa484.org.rs

НВО Praxis, Београд

Алексе Ненадовића 7/III
11000 Београд, Србија
Тел.: +381 11 3444-486, 3444-496
Факс: +381 11 3444-483
E-mail: bgoffice@praxis.org.rs
www.praxis.org.rs

Екуменска хуманитарна организација, Нови Сад

Ђирила и Методија 21
21000 Нови Сад, Србија
Тел./факс: +381 21 469-616, 469-911
E-mail: tanjas@ehons.org
www.ehons.org

Српски демократски форум (СДФ), Београд

Краљице Марије 47/2
11000 Београд, Србија
Тел./факс: +381 11 3820-250, 3820-251
E-mail: beograd@sdf.org.rs
www.sdf.org.rs

